

[Poul Nielson.]

nes opfattelse af det forhold, som er afgørende; behovet ligger nok snarere hos borgerne end hos forvaltningen og i hele retssystemet som sådant, og et sådant behov skal jo imødekommes.

Men vi skal passe på, at vi ikke fejlvruderer, på hvilke punkter det egentlig er, borgerne føler sig utrygge ved den offentlige forvaltning. Er det ikke langt snarere den lange ekspeditionstid, der gør folk utrygge, end fornemmelsen af, at administrationen ikke træffer sine afgørelser formelt rigtigt? Vi må altså ikke tro, at den hellige grav er vel forvaret, bare fordi vi vedtager noget, vi kalder en forvaltningslov. Rationaliseringsproblemet og spørgsmålet om klarhed i vores almindelige lovgivning vil fortsat være hovedproblemer.

Målsætningen med en forvaltningslov må være at skabe større klarhed og overskuelighed over retstilstanden, sådan at borgerne bedre kan finde rundt i, hvad de har krav på i forbindelse med behandlingen af deres sager, og sådan at denne øgede formelle klarhed i forbindelse med forvaltningens sagsbehandling også i sig selv kan danne grundlag for forvaltningsreformer og rationaliseringer.

Man taler altid om to hensyn i dette spørgsmål: retssikkerheden og effektiviteten. Det er mit indtryk, at forslagsstillerne alt for kraftigt overbetoner det første af disse hensyn både i forbindelse med behovet for en lov og i forbindelse med dens målsætning. Jeg siger dette vel vidende, at jeg måske hermed bekræfter nogle politiske fordomme her og dér om, at det i særlig grad er de borgerlige partier, der i forholdet til den offentlige administration står for retssikkerhedssynspunktet, altså beskyttelsen af borgeren, hvorimod partierne til venstre for midten — hvis man overhovedet må bruge den slags begreber mere — lægger mere vægt på effektiviteten hos det offentlige. Der er intet, der kan bekræfte denne fordom, men fordomme suger jo heller ikke næring af kendsgerninger. Hvad der faktisk

er vigtigere, er, at disse to hensyn i den situation, vi står i nu og i fremtiden, når det gælder forvaltningsproblemerne, ikke er modstridende, men tværtimod understøtter hinanden. Retssikkerheden er ikke meget værd for borgeren, hvis forvaltningen ikke også er effektiv, og effektiviteten kan ikke, hverken i en samfundsmæssig eller individuel sammenhæng, opnås eller købes på retssikkerhedens bekostning. Derfor vil jeg meget stærkt anbefale, at en kommende forvaltningslov ikke kommer til at bygge for ensidigt på en traditionel juridisk filosofi, men også inddrager en mere helhedspræget opfattelse af forvaltningens funktioner i det samlede politiske system. Sagt på en anden måde: hvis retssikkerheds- og effektivitets-hensynene skal kunne gå op i en højere enhed i sådan en lov, så skal vi ikke kun søge vejledning i forvaltningsretten, men også i forvaltningslæren.

Angående virkemidlerne, altså indholdet i selve loven, rejser der sig efter vor opfattelse meget store praktiske og også teoretiske vanskeligheder. Et generelt formuleret katalog af velmente regler med lige så mange lige så generelt formulerede undtagelsesbestemmelser vil ikke skabe noget reelt fremskridt i forhold til den nuværende situation. Men set fra den almindelige borgers synspunkt kan det da godt være, at dette vil blive opfattet som et fremskridt, hvis vi fra at have nogle uklare principper med nogle uklare anvendelsesområder ved hjælp af sådan en lov når frem til at have nogle klare principper med nogle uklare anvendelsesområder. Vi skal bare som lovgivere passe på, at vi ikke slår os for brystet og kalder den slags for reformer.

Det er på denne baggrund, jeg vil karakterisere vor holdning til det konservative forslag som velvillig skepsis. Men velviljen er der altså, vi går gerne ind i et arbejde med disse problemer, og under alle omstændigheder ved vi jo nu, at vi til næste år får et mere dybtgående oplæg at arbejde ud fra, og det kan vi så se frem til med glæde.